

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Nr. 2461. Scol.

Circulariu

către oficile protopresbiterale și către toate organele scolare din archidieceesa gr. or. română a Transilvaniei.

Inaltul ministeriu reg. ung. de culte și instrucție cu datul 15 Aprilie a. c. Nr. 10,034, opresce sub cea mai mare aspirare a se folosi ca manual de scoala. 1. Cartea intitulată: „Notiuni de istoria românilor” (București) de M. C. Florentin în toate edițiunile ei. 2. „Mapa Europei” de C. N. Remnicanu, edată de Georgie Ioanidu, librariu București.

Aceasta se aduce la cunoștința tuturor organelor scolare din archidiceasă spre observare și conformare.

Sibiu, din ședința consistoriului archidicecesan ca senat scolar, ținută la 7 Maiu, 1887.

Nicolau Popa m. p.,
archimandrit și vicarior archiepiscopal.

Nr. 2180. Plen.

Notă,

pentru toate oficile bisericesc din archiepiscopia Transilvaniei.

După emisul presidial al domnului ministrului reg. ung. de culte și instrucție publică din 19 Martie a. c. Nr. 644, basat pe o cercare a lui ministrul de lucrări publice și comunicări din 25 Februarie a. c. Nr. 4470, autoritățile publice și oficile numai acele epistole sau corespondințe ale lor pe pot expeda pe calea postălă la adresa persoanelor s-au corporațiunilor private cu clausula „közszolgálati ügyben portomentes,” adeca: „în afacere de serviciu public scutită de porto”, care după cuprinsul lor sunt afaceri de interese publice, și ca atari sunt scutite de tacsa postălă; nu însă și acelea, care se emit în interesul privat al persoanelor sau al corporațiunilor private, căci astfel de epistole sau corespondințe sunt de a se nota pe copertă cu clausula „hivatalból portokötéles” adeca: „din oficiu, porto obligat,” având adresatul a solvi tacsa postălă.

Cea ce pe calea aceasta se aduce la cunoștința publică a oficilor noastre bisericesc cu aceea ulterioară observare: că în cas, când expediția dela oficiu se face către privați, în interesul serviciului public, oficile expediente au negreșit să noteze pe copertă clausula primă de mai sus; pentru că ne-

Pentru abonamente și inserții a se adresa la Administrație tipografie archidiceasane Sibiu, strada Măcelarilor 47.

Corespondențele sunt a se adresa la:

Redacție „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmon — și timbru de 30 cr. pentru fiecare publicare.

făcând aceasta ele se spun eventualității de a fi solvate să solvească ele însăși tacsa postălă pentru epistolele nefrancate și neprovocădute cu clausula indicată.

Sibiu, 4 Maiu, 1887.

Consistoriul ortodox al archidicecesei Transilvane.

Sibiu, în 15 Maiu.

Dieta țărei unguresci ear a trebuit să se ocupe cu cestiușa limbei maghiare în armata comună și încă în sesiunea prezintă de a treia oară. Tinerimea universitară a fost și de astădată ca de regulă petentele. Se înțelege de sine, că la spatele tinerimii totdeuna trebuie să vedem opoziția unei dietei lucrând după un felu de program contra actualului cabinet.

Cererea tinerimii se înțelege a fost și de astădată reieptată și anume din motive, — după cum se dice chiar din tabera guvernamentalilor, — că nu ar fi sosit timpul de a se face încercări pentru introducerea ei în armata comună.

„Militär Zeitung” organul partidei militare din Viena nu poate întrelăsi ocazia aceasta, ca să nu spună tinerimii maghiare și înscenatorilor de scandaluri, nisice adeveruri pecât de drastice, tot așa de marcante. Eată cam cum se exprimă „Militär Ztg.”: „Durerile și plânsetele ungurilor de a se admite limba maghiară ca limbă de comandă și serviciu în armata comună pentru regimentele unguresci, nu sunt de loc basate, pentru că în realitate regimenter curățunguresci nici că există, ci ele sunt compuse de regulă din români, slovacî, serbi, germani etc.

Este scut, că oficerii din armata comună să perfecționează pe lângă limba germană totdeodată și în una din limbile, din care se recrutează fețorii, și ei nici că ar putea instruia pe fețorii, dacă nu ar poseda cunoștințe din una din acele limbi. Oficerii, care nu cunosc o astfelui de limbă să și preterea la avansament. Dar că să ne dovedim asertul nostru apoi și mai concret — constatăm, că chiar și la hovede oficerii sunt săliți a scî erași una din acele limbi, și instruirea se face de regulă în o astfelui de limbă, pe care fețorii o pricpe, prin urmare, dacă nici la hovede nu e de neajuns și nu se poate instruia în limba maghiară, cum vin ungurii a pretinde pentru limba lor prerogative, când acele nu și au nici o basă și nu pot fi luate în considerare, întocmai precum nu ar putea fi luate în considerare pretențiunile românilor, croaților, slovacilor sau a altor

popoare, cari dău contingent pentru armata aproape tot atâtă ca și ungurii, ear în total luăt un contingent cu mult mai mare.

Până aici „Militär Zeitung”.

Noi din parte-ne am dis și cu ocazia trecută și o repetăm și acum, că nu ne prind mirare, dacă ungurii luptă pentru limba lor. Încep oamenii a se trezii din ce în ce din letargia, ce-i a fost copleșit trecutul cel sfiosios — și devin pretensiivi și jaluzi de drepturile lor.

Numai că, până când ungurii luptă pentru limba lor o țin de justificată, pe atunci ori ce încercare din partea noastră de a face să ni se respecte limba noastră, o timbrează de cel puțin trădare de patrie, gravitate în afară, dușmania contra statului unguresc și până adăi nelefinitive idei de stat maghiar.

Dar resonamentele fraților maghiari merg și mai departe. Ei dic: în Rusia sunt poloni, nemți, români și mai căte alte neamuri, dar limba oficială a statului e cea rusească. În Germania sunt, francezi, poloni, rutheni și ruși dar limba statului e cea germană. În Franția sunt germani, italieni, spanioli, dar limba statului e cea francesă, prin urmare în Ungaria nu poate fi și nu e permis să fie altintre, până vom mai dispune de un picior de honved.

Foarte bine! Numai că în Rusia — ruși sunt majoritatea locuitorilor, în Germania sunt germanii, în Franția — francezii și ce și mai mulți, nu numai majoritatea așa mesteșugăta ca la noi în Ungaria, ci majoritatea, ce e cunoscută prin cultura, prin avere, prin tradiții vechi, prin legături de sânge cu curtea domnitoare și alte considerante, care nu pot fi trecute cu vederea, dacă e ca să se facă o comparație dreaptă între la alții și la noi.

Dar noi nici nu disputăm statului unguresc și limbiunguresc dreptul de a figura ca limbă oficială, tot ce vomi e, ca cetățeanul român din Ungaria să se poată folosi de limba sa la tribunale și judecătorii, să-i spună sentință să o înțeleagă tot în limba lui, să se perfracteze cu el în limba lui ca el să scie, ce are să fie cu el, — ear nu în o limbă pe care, nu o pricepe și în care el nu e în stare de a și apăra interesele lui periclitate.

În armata teritorială a hovedejimii recunoasem bucuros limba maghiară ca limbă de comandă, dar ca să priceapă fețorii nostri numiriile tehnice ale părților pușcei, comandei și alte lucruri ținătoare de serviciu am voî și dorî și noi să se aplice și români, pentru că oficerii, care nu știu limba fețorilor ideia nu poate avea cineva, cum schimonosească acestia limba

FOITĂ.

Mângâiere sau durere?

(Către d-șoara Iuliana A. în Sântă-jude.)
(încheere.)

IX.

Aurora de două-deci și două de ori a înfrumusețat cerul și tot de atâtea ori a lucit mândrele stele pe firmament, de când sa dus epistola.

O! dragi stele căt de splendide sunteți și căt de pompos strălușiti voi. — Dintre atâtea mii de stele oare strălucesc vre una și pentru mine?

Dintre atâtea mii de stele oare, care-i steaua mea? Oare steaua vieții, steaua fericirei mele când și unde o voi vedea strălucind?

O! dulce și drăgălașe steauă ori și unde să fii, ascultă suspinele unei inimile doioase, vină și prin rădele-ți luminoase, alungă norii și ceața de pe orizontul cerului vieții mele.

Vino dulce steauă, vino, simt că făr' de tine voiu să mor.

Oare scumpă ființă nu tu vei fi aceea steauă, care vei lumina înaintea mea? Oare Provedința nu pre tine te-a destinat se măngâi o inimă întristată?

O! inger blând, oare nu ceriul te-a îndreptat în calea vieții mele?

X.

Scumpă ființă..... momente fui fericie a petrece în jurul tenu și cruda soarte, căt de iute a voit să ne despartim. Oare vom mai conveni cândva, oare vrei tu aceasta?

O! căt sum de îndepărtat de tine cu locuința, și căt de aproape cu dorul.

Tu, tu ființă dragă, tu ești tot-deuna înaintea ochilor sufletului meu. Pare-mi-se, că te văd alergând sprintenă și voioasă. Pare-mi-se, că te văd preumbându-te, prin grădină, printre flori, conversând cu florile, cu sorioarele tale.

Mândră floare între flori oare tu pe acui seamă infloresci? Oare, fi-mi va ierat să sperez.

Dar ce dic, unde rătăcesc, unde sboară gândul meu?

Tu jună, tu fecioară grațioasă, înzestrată cu multe donuri și insușiri nobile, cari te îndreptășesc și aspiră la un venitor fericie... Tu jună, tinere și frumoasă...

Si eu? Un miser muritoriu, un nefericit, un persecutat de soarte, care nu țină să-ți-pută oferi alta, decât o inimă doioasă, decât iubirea și stima sa...

Tu dară în mijlocul graților, tu să-ți aduci aminte de mine?

O! dar cum am și cutedat, a-mi înălță privirea până la tine?

Cum am și cutedat a-ți face o propunere, atât de inegală?

Ertare, ertare, pentru această cutedare!

XI.

Dar tu ești un suflet nobil și generos, — și indurarea este o insușire a sufletelor generoase.

De mari sacrificii și de mari bine-faceri e capace un suflet generos. — Asceptă dar inimă în neliniște și plină de dor. — Asceptă și speră ză, astăzi totă consolare, ce o poti avea.

Asceptare și speranță

Este debila garanță.

Ce-am credit dela fire

Pentru a noastră fericire.

Speranță și așteptare

Nici o tortură mai mare,

Nici grozavele dureri

Nu albesc atâtă peră,

Ca acestea dulci surori,

Ce conduce pe muritori.

Dar inimă cea strivită,

De fatalități sdrobită,

Încins în negre suspine

La acestea două dîne,

„Și ceară a ei consolare,

Refugiu și adunare!

statului, și ce caricaturi învață în loc de nume, cum se cade.

Este deci în interesul honvedimelui chiar, că în sinul ei să se găsească și români, și nemți și serbi și slovaci, pentru că în temp de primejdii, numai dacă i se va spune în limba lui soldatului despre ce și vorba, se va entusiasma și se va stârnă în el focul sacru pentru iubirea patriei comune.

În armata comună așa se urmează: fectorii căntă marșuri românesc și supremul beliduce și exprimă mulțumirea Sa. Să se facă aceasta și în armata teritorială și atunci nu vor avea motive să se plângă frații maghiari, că honvedii lor și ai noștri ai tuturor nu vor fi la locul lor.

Cu deosebire este tare de dorit ca soldatului să nu își impună, că nu scie limba maghiară — ori germană, pentru că el e în prima linie soldat și cestiunea limbilor străine pentru el este și va remâne totdeauna cestiuene de a treia mână.

Aceste le am accentuat din incidentul cu cestiuene limbii maghiare în armata comună, ca să se scie, că ce vederi domnești în cercurile militare și ce în cercurile române, privitor la limba armatei comune și a honvedilor.

Revista politică.

Maiestatea Sa a sănătănat proiectele de legile transacționale, cari se referă la prolungirea convențiunii vamale și comerciale, la înnoirea privilegiului de bancă, la stabilirea cuotei de contribuire precum și proiectul de lege despre modificările tarifului vamal, acest proiect de lege intră în vigoare încă cu 1 iunie 1887, iar celelalte trei cu 1 Ianuarie 1888.

Răspunsul dat de dl ministrul președinte Tisza la interpellarea deputatului Irányi cu privire la ocuparea Bosniei și Herțegovinei este următoriul:

On. casă! Răspundând la interpellarea lui Irányi sunt necesitat, cu privire la motivarea aceleia, precum și în vederea împregiurării, că într-o cestiune de o natură, ce se referă la evenimente importante, cari s-au petrecut în decursul mai multor ani și la care deja și interpretarea cuvintelor singuraticice și de influență, e imposibil a răspunde prin un cuvânt scurt, — a vorbi ceva și mai pe larg, deși nu mult.

E un lucru cunoscut și s-a fost descoverit în dietă și în delegațiuni, atât din partea conducerii de atunci al politicii noastre externe, cât și din partea mea, cu deosebite prilegiori că punctul de plecare al politicei noastre în anii, cari au premiers răsboiul rus-turcesc, a consistat într-aceea: a imbunătății pe cale pacnică soarta creștinilor din Turcia, pe lângă susținerea integrității imperiului turcesc.

În decursul mai departe al evenimentelor se arată, că pe lângă toată intervenirea noastră pentru pace, Rusia scriindu-și pe steag eliberarea popoarelor creștine înrudite cu ea, dându stetea aproape de a declara Turciei răsboi.

În această situație, monachia noastră trebuie să ia o poziție, și după o preconjectură matură se decide pentru neutralitate. Noi nu vomă să intrăm nici într-un răsboiu nu numai în vederea întregiei situații politice, ci și în cunoștința aceleia, că în bine înțesul interes propriu nu era bine nici aceea, dacă ne răsboim cu amica Turcie, nici dacă participăm la luptă în altă direcție și dacă am pune în cumpănă puterea noastră ca dușmani ai iustelor pretensiuni ale popoarelor, cari trăesc în peninsula balcanică.

Asceptă dar inimă și spereză; asceptă răspunsul, asceptă epistola ființă, ce o adori.

XII.

O! epistolă de mult privesc în calea ta, oare veni-vei tu, oare sos-vei tu? Si dacă vei veni, ce vei aduce tu inimiei mele, măngâiere sau durere?

Epiștolă, epistolă, cu dor ferbinte acceptată, oare veni-vei?

Nu dubita inimă, nu dubita, un suflet nobil și generos se va ține de cuvânt.

O presimtire secretă, îmi spune, că epistola va veni. Dar oare epistola venitoare, ce va cuprinde aceea... aceea... aceea nu o scu, dar spereză inimă, de nu te-ar fi nutrit speranța, de mult ai fi perit. Așa dar și mai dic odată, spereză!

XIII.

Moderează-te inimă, moderează-ți simțurile tale, cea mai mare nouătate și cea mai plăcută faimă te-ai ajuns pre tine astăzi. ... Nu te voi lăsa să...: ... și spun dar: epistola a sosit. Dar adă-ți inimă aminte, că întrăstarea e amară, când trebuie să-ți primesci în loc de bucurie.

Preparează-te dar a primi sau o cerească consolare, sau o amară întristare.

XIV.

Scumpă ființă, ai fost dară credincioasă promisiunei tale.

Se decise deci neutralitatea monachiei; dar era dorința conducerii de atunci al politicei externe, de a avea în vedere, că în decursul răsboiului sau în urmarea acelei pot să se nască în orient astfel de formațiuni, pe cari noi nu le putem suferi din punct de vedere al intereselor noastre.

În asemenea împregiurări și spre a scuti interesele monachiei de toate eventualitățile s-au întempletat cu Rusia acelle perfractări, la cari s'a provocat și interpelante.

Guvernul nostru pentru afacerile externe a jinut și în decursul acelora la punctul de plecare, că el din partea sa doresc menținerea status-quo-ului cu privire la posesiunea imperiului turcesc; voind însă să asigure monachiei pacea și față cu Rusia și fiind că în această privință conlucra și Rusia, el, fără de a se gândi vreodată să lase puterii numite mână liberă în orient, trebuie să ia dinaintea poziție și față cu eventualitățile posibile și să designeze de o parte acele casuri, cari l-ar sili să iasă din neutralitate, de altă parte se arete lămurit și aceea, la ce monachia nu s'ar putea invoi pentru casul, că în raporturile de posesiune în orient s'ar face cu toate acestea schimbări.

Cu prilejul acestor perfractări s'a fost quis, că monachia noastră nu aspira la posesiunea Bosniei și Herțegovinei, din contră ea doresc, că, pe lângă introducerea reformelor recerate, să se mențină acolo puterea turcească, presupunând, că ea ar fi în stare a asigura în aceste țări învecinate o linie și ordin durabilă, dacă însă aceasta nu se poate, noi nu putem suferi acolo pe nimeni altul, către s'ocupe în sine acele provincii.

Rezultatul acestor perfractări a fost înțelegerea numită, în care Rusia a fost pe lângă al nostru punct de plecare și care după efectuirea ei s'a fost comunicat și Germaniei înpremîntine.

Mai trebuie să amintesc față cu cele ce s'au audit aici de atâtea ori, că acolo n'a fost nici vorbă de o împărțire a imperiului turcesc între noi și Rusia; sunt mai mult încă silicii să repet, că înțelegerea numită n'a fost în general menită a forma baza unei acțiuni comune, ci avea scopul de a asigura interesele monachiei noastre în contra eventualităților anumite ce ar putea urma și în contra voimii noastre, pentru ceea ce e datorință fiecărui guvern de a se îngrijii de cu bună vreme.

Veni pacea dela San-Stefano. Aceea nu corespunse condițiunilor, cari au fost stipulate în aceea înțelegere; guvernul nostru extern a protestat energetic în contra aceleia, și între astfel de împregiurări se juca congrèsul din Berlin, care — cum o scie aceasta ori și cine — a schimbat în mod esențial stipulațiunile acelei păci și dădu monachiei noastre mandatul, de a ocupa Bosnia și Herțegovina.

Într-o cărătă astăi contradicere cu aceea, că noi cu prilejul ocupării Bosniei și Herțegovinei ne-am provocat la congrèsul din Berlin și pentru ce ar fi rezultat de aci, că s'ar lasa la îndoială verosimilitatea guvernelor noastre: aceasta nu o înțeleg, deoarece noi ocupăriunea n'am îndeplinit-o în urma acelei înțelegeri, ci numai pe baza mandatului, ce l-am primit dela congrès.

Procederea oficială nostră de externe a avut totdeauna în tot decursul dezvoltării acestei afaceri în vedere interesele imperiului turcesc, înțelege, între marginile posibilității. Acela n'a fost condus față cu nimeni de sentimente dușmanoase ori egoiste, și chiar de aceea procederea lui de sigur nu poate oferi prilegii la alterarea bunelor noastre raporte cu vre-o putere străină.

Asupra singuraticelor faze însă numai atunci se poate omul pronunță, dacă toate împregiurările, ce se raportă la

aceste se vor expune după acte în publicitate, ceea ce adi e imposibil.

Conducătorul de odinioară al politicei noastre externe și eu însuși, care am sprinținit acea politică, trebuie până atunci, afară de celea ce le-am dîs, să ne mulțumim cu aceea și asta poate nu e lucru de puțină valoare — că indigită drept la rezultatul acestei politice și la situația schimbată, în care ne aflăm astăzi în orient și la poziția, care o are astăzi în general monachia noastră între puterile europene.

Acest răspuns n'a produs nici o înruriere deosebită în presă din afară. Foile ruse nu se ocupă încă de loc de acest răspuns, abia jurnalele din capitala regatului mai fac căte un comentariu. Cauza, de ce nu se ocupă presă din afară, se explică astfel, că dă Tisza să ră ferătă face destăinuire lămurite, temându-se, că nu cumva organul cancelariului Bismarck, care având la mâna date positive în această afacere, să nu ne surprindă și cu alte incidente caracteristice.

Crisa ministerială franceză a adus cu sine o incurcălă așa de mare în Paris, încât oamenii nu se mai scu nici orientă, de unde să înceapă lucrurile. Situația devine din ce în ce tot mai serioasă, deoarece s'a inceput atacuri și contra președintelui republicei, Grévy. Până acum l'atacătă numai jurnalele "Intransigeant" și "Laterne," cari diceau, că o abdicare alui Grévy o primesc națiunea întreagă cu ceea mai mare bucurie și asemănătoare cu Grévy cu Mak-Mahon. Acum au inceput a-l ataca chiar și organele moderate ca "Voltaire," "Paris," și "Événement" și aceste atacuri provin numai din cauza, că s'ar intenționa delăturarea lui Boulanger din nouă ministeriu, ce se va forma; ear Boulanger se bucură de mare popularitate și vașă. Până acumă încă nu se scie bine, forma-va Floquet ori Freycinet cabinetul — unele persoane, cari în aceste împregiurări ar mai putea intra într-un capăt diferitelor partide la consultare.

Nota circulară a Turciei către puteri în ceea ce intervine Bulgaria datează din 21 Mai. Ea face istoricul evenimentelor din Bulgaria și arată cu deosebire silințele cele mari ale turcilor spre a aplana toate neîntelegerile, dar aceste silințe au rămas fără de rezultatul dorit din pricina opoziției bulgare. La fine atrage înaltă Poartă atenționarea marilor puteri asupra importanței unor schimbări de idei între ele, arată modul cum s'ar putea desvolta favorabil lucrurile spre a se delătura situația grea din principiu și dice, că s'ar propună poporului bulgar unul sau doi candidați, ca principii pentru tronul din Bulgaria.

Confederatiunea balcanică.

(Incheere.)

Si ea suferă de rău Rusiei. N'are mare, și din cauza aceasta comercial ei nu poate lua un avănt.

La nord are pe Germania, la sud are Marea Adriatică și portul din Triest, dar luat cu jacea nu e sigur, deoarece populația italianoă fiind în majoritate, neașa nu se simte ca la el acasă.

Unde se întâmplă nemulțumirile și răscoalele cele mari, dacă nu prin Triest? De aceea austriacul deșe are mare, nu e deplin stăpân pe dănsa.

Ce trebuie el să facă acum?

Să caute a se apropia de mare. La sud nu poate, căci găsesc pedeci încale. Trebuie dar să le învingă. Și cum ne putem explica anexarea Bosniei și a Herțegovinei, deoarece Austria, voind a se întinde „usque ad marem,” cauță să e tot, ce ii e încale.

mai aproape, atunci mână puternică a Provenției ne scutesc; să eșim învingători.

Asta este poziția mea.

Sun în punctul acela, de unde atât de ușor me pot înălța la fericire, dar tot așa de ușor pot să cad în prăpădile durerilor. Doamne Dumnezeule, ce soarte me asteaptă dar?

Una dintre acestea două, oricare să fie aceea, e scrisă în epistola aceasta și cumă într-adever, care este din acestea două, indată vom vedé.

XVI.

Desfac epistola... Mai întâi am văzut subscrerea. O! iată scumpul nume al acelei ființe, pre care tu inimă o iubesci.

Cine me va opri pe mine, să nu sărut acest nume? O! inimă, căt e de aproape acum de tine numele ei... Numele acesta e martorul epistolei acesteia, dela care tu inimă asteptă măngâiere.... Dar nu te voi face să desperezi chiar în momentul când ești mai aproape de o bucurie mare.

O! epistolă dragă, puține orduri cuprinđă tu.

Dar un ord numai, său un singur cuvânt al teu poate stêmpera dorul inimiei mele.

Curagi inimă, curagi, mai puțin decât un moment și vei scăi, ce te asteaptă?

XVII.

Cetesc epistola, inimă ca și o copilă..... înțrebă: măngâiere sau durere?

Se amestecă în trebile Sârbiei, și a reușit să manuieze diplomatică astăzi politica sârbească, joacă nemțescă, nu rusească.

Aceasta e tactica Austriei, că privesc ferile din peninsula balcanică. Prin Istria și Dalmatia ea devine stăpână pe o bucată bună de teren, al mării Adriatice. Care și e acum politica sa față cu noi?

Foarte simplă.

Austria cătă se potrivește manufaturile produse mult și prost, ea nu și poate defasă marfa în occident, căci acolo găsește marfă mai bună, franceză sau engleză.

Marfa sa e potrivită pentru popoarele din orient, „care încă n'au gustul așa de desvoltat pentru lucruri bune, economicesc nedându-le mâna.”

Acelor dar cătă austriacul să-și treacă marfa sa.

Pe unde însă? pe Dunăre.

Dunărea, această arteră, ce trece prin mijlocul Europei și cea mai trăbuiocăoasă pentru neamă. Pe ea el își poate aduce marfa acă la noi, cum și la popoarele mari din Orient.

I-se scurg ochii neamăului după Dunăre. Ce n'ar da el să o aibă! După cum rusul cătă să se apropie de Dunăre în sens dela nord la sud, tot așa și neamăl vrea să se extindă pe Dunăre dela Vest la Ost. Este stăpân pe apropo jumătate de Dunăre; totuși însă îl lipsesc restul și toamă partea cea mai interesantă. De aici tendința de a pune mâna pe ea.

La 1718 ocupă Oltenia, ca să poată poseda o mai mare porțiune din Dunăre, dacă-i cu totul greu a o cumpătoată. Astăzi pune pe tapet cestiuinea așa numită a Dunărei, cestiuine foarte complicată, și în care erau să fie jignite interesele noastre cele mai vitale.

E de ajuns numai de a aminti cestiuinea Dunărei pentru a sci, care sunt interesele Austriei în față la noi.

Lor le trebuie Dunărea, cum rușilor le trebuie marea. Noi suntem la mijlocul lor, am devenit obiectul lor de vînat. Ambii căută să ne vîneze, dar din cauza lăcomiei lor am scăpat noi.

Acstea fiindu-le intențările, caru sunt toamă favorabile nove, noi ne întrebăm, ce trebuie să facem?

Să fim neutri, vor dice cei mai mulți. Dar la ce folosesc neutralismul, atunci, când esci între doi vrăjăși terribili. Fără voe trebuie să fi tîrtit în o parte.

Se acușă astăzi cărmaciilor nostri, că înoată în apele Germaniei, cum se ascundă în același timp conservatorii, că ar vrea să înoate în apele Rusiei.

Un vechiu cronicar al nostru, dacă nu me înșel Mircea Costin, foarte bine a caracterizat politica statelor mici: „Statele mici își regulează interesele după statele mari,” ceea ce înseamnă în definitiv, că noi ca mici nu suntem în majoritatea casurilor, stăpâni pe noi însăși.

A prețină neutralitatea, e ceva imposibil. Putem să ne punem și noi foarte bine în circuitul statelor mici, care formează cestiuinea orientului, mai ales, că Dunărea aparține mai în total noue, cestiuinea regulării navigării pe dâns formăza unul din punctele principale a cestiuinei orientului.

Rusia și Austria căută să-și însușească fie-care cătă se poate mai mult din peninsula balcanică. Noi prin noi însănu putem lupta, căci putem să sdobîjiem prin număr.

Ce e de făcut dă?

Alături en noi sunt alte națiuni similare cu noi, care îndură și îndură aceleasi reale cu noi. Foste odată sub măna turcilor, au devenit obiectul de vînat al rușilor și nemților, formând în total cestiuinea orientului. Și unii și alții căută să-și ocupe din diferite motive. Ei prin ei nu pot lupta, căci ar fi amenințări de a fi sdobîti.

Având dar noi o poziție asemenea cu alte popoare mici vecine nove, ne putem întreba, care ar fi calea cea mai bună de urmat

Si ca să-i pot răspunde fideli, o mai ceteș odată; — a treia oară n'am avut lipsă, să o mai ceteș!

Așa dară: măngăiere sau durere?

Ce să vedi și ce să credi?!

Nice una nice alta.

Nici măngăiere, nici durere.

Doară chiar așa e mai bine (?).

XVIII.

Tu înimă, care ai fost și ești plină de suspine, care ai suferit și suferi amarele lovituri ale sortii, dacă acumă în mijlocul durerilor și a negrelor suspine, așteptai o bucurie mare, în locul căreia, dacă epistolă aceasta, ti-ar fi anunțat o sigură dorere, o expresă repulsione, oare nu te ai fi cutropit sub sarcina durerilor?

Nu scu....

Tu înimă, care încă nici-o bucurie n'ai gustat, tu, care nu scu, ce e fericirea, nu scu ce e măngăierea, dacă epistolă aceasta ti-ar fi adus vre-o sublimă fericire și o cerească placere.

Oare trecedîntr'un moment, din statul durerilor în statul bucuriei, și schimbăndu-ți atât de iute trista poziție în altă la aceasta grănică surprindere oare n'ai fi înmărmurit?

A ne alia cu una din puterile mari vecine, e a greșii cală. Ne alieam atunci toamă cu inamicii noștri naturali.

Pentru a rezista tendințelor de cuture a celor mari, ar fi bine și nimerit ca cei mici să se unească.

Popoarele felurite de neam, dar aproape unul cu altul prin suferință, lesne se pot uni spre a forma o confederație.

Când peninsula balcanică nu va fi plină de mici state cum sunt Serbia, Bulgaria, Muntenegru etc., separate unul de altul, ci unite la un loc, formând o confederație, atunci marile puteri cuturepoatoare nu vor mai avea a face numai cu Bulgaria sau România, ci cu o confederație mare, care va fi așa de tare ca oră ce putere mare.

Se vor putea uni oare? Nu e greu, dicem. Când la 3, 4 individu ca și la 3, 4 popoare și interesul la mijloc de a trăi, lesne se unesc, constituind o castă, o confederație.

Pe popoarele mici din peninsula balcanică, între care nu punem și noi, le unesc un interes comun: de a trăi ca state independente, opunându-se cu tăria vrăjășilor tărei.

Singure în parte nu pot face nimic, căci chiar bulgarii, care au arătat atâtă cinismă în timpurile din urmă nu vor putea dura mult.

Apoi asupra acestor mici popoare sătăcătoare cestiuinea Orientalului, buba diplomației de astăzi. Lor le e dat a o resolvă, căci cine altul își va potrivă mai bine pețecul de haină, de cătă însuși cel ce are haina?

Dic dar: micelor popoare din peninsula balcanică le e dat a resolva cestiuinea Orientalului, ear nu diplomațiatul dela fotoliu din cabinetul seu.

Si calea cea mai bună, nu e de cătă a formări unei confederații balcanice.

Aceasta idee, ce era o utopie acum 20, 30 ani, adi are mulțiaderenți și nu poate fi om cunoșteitor în ale istorice, care să nu admînă, că cea mai practică cale a rezolvării cestiuinei Orientalului și aceea, a formării unei confederații.

Interesele mici de ură între aceste mici popoare vor fi nimicite de marele interes: de a trăi libere.

Flind dar pentru ideia unei confederații, sfîrșesc acest articol cu cuvintele lui Timoleon Filimon: („România”¹⁴ 24 Septembrie 1886):

„Uniti vom fi neatacabilii, independenti, liberi și fericiți; neuniti și sfâșindu-ne între noi vom fi prada politicei, ce voiesc să înlocuiască cucerirea Orientalului, care există încă în parte printre altă cucerire mai de temut, care de și mai civilizată, mai dibace, mai pricepută este și mai groaznică de cătă cucerirea, care a precedat.

Si acum șiarul „Românul,” care s'a făcut eoul unor asemenei idei, va primi cu bunăvoie aceste rânduri în coloanele sale, dându-i ocazie de a mai reveni asupra acestei cestiuine, de a divulga în public, ca din ce în ea se prindă consistentă.

„Românul.”

Gh. Ghibănescu.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.”

Cetea, în 10 Maiu, 1887. Ploile, ce au început în primele zile a le lunei lui Maiu și se păreau, că o să aducă darurile lor binefăcătoare asupra tuturor semănăturilor, grădinilor și pomăturilor, de astăzi ne-au nimicit multe speranțe.

Vineri în 8 Maiu — a început nisice torenți de ploi, care semenau mai mult a potop, decât a ploii ordinare. Comunele cele mai frumoase din jurul Albei-Iulia și Aiudului sunt astăzi în starea cea mai de plâns.

Aceste faze repentine și opuse, oare nu te-ar fi sfârșit?

Cine scia.....

XIX.

Din trei-spre-dece orduri ale acestei epistole, nici unul nu-ți anunță durere.....

Din sese-deci și șepte de cuvinte ale acestei epistole nici unul nu-ți dă măngăiere nici unul

Cei vei face dar inimă?

Eată, ce vei face: Casul din urmă-ți dă ansă, ca durerilor tale să mai adaugi o durere mare: durerea primului amor!

* (Scriitor și tipograf) — În Bernburg a murit nu de mult editorul unei foile foarte răspândite, Alexandru Meyer, în etate de 76 ani. El era un diarist unic în felul seu, căci era în stare să-și compue și să culeagă articoli în același timp. Nici odată nu-și punea ideile pe hârtie, deci n'avea manuscris. În fiecare zi, căt timp i-au permis puterile, începea dimineață să-și culeagă articoli, terminând mai înte și mai bine, de căt ar fi putut altul să scrie.

Grădinile sunt inundate cu totul și nu numai recolta anului acestuia e nimică, ci recolta de predeci de ani venitori, căci bolovanii aduși și aşedăți în ele, nu pot fi transportați nici cu căte dece boi.

Văile, care se scurg de pe peatra Crainei în mai multe părți au causat pagube enorme, cu deosebire în comunele Cetea, Mesentea și Galda de Jos.

O vale din spate Rîpa-Rimeteului — unde a intrat și în biserică noastră gr.-orientală, și numai cu anevoe a succes epitetilor a scoate hărțile și valorile bisericei din biserică, — a nimicit toate fenele din Geogagiu de sus, a rupt podul din Stremlă și s'a întrerupt comunicația. O a treia vale cea mai periculoasă, a venit din spate Cacova, Poiana Aiudului, Aiudul de sus, Măgina și după ce a nimicit toate fenele de prin acele comune, grădinile, și a dus suri, cotete de porci, grădui și unele colibi — a sosit la Aiud, unde a adus aproape toate podurile, și, că comunicătuna între o parte a orașului și cea laterală a fost întreruptă vre-o 24 de ore și aici cu deosebire români au suferit cele mai mari daune, fiindcă ei locuiesc aproape de vale.

Grădinile sunt noroite, la gară a intrat apa în casele amplioarelor, cu un cuvânt era de temut de potop nemai pomenit, și abia dimineață s'a incăldit înimile celor mai mulți oameni scăpați în puterea noptii numai cu vestimentele pe ei.

Daunele sunt enorme în părțile acestei, și am văzut mulți oameni cu ochii udati de nenorocirile suferite. N'au fost destul focurile, nu grindina, ce a căutat pre cîmpul Miraslaului ca oalele de găini, ci a mai trebuit să vină și înundările, să cauzeze — și așa destul de necăjiilor oameni — suferințe și amârăciune, care a le descrie le poate omul, dar a le alina — cu greu.

Aud, că în comunele de prelungă Ampoiu în spate Alba-Iulia au suferit tot asemenea daună — lucru, care însăpîmântea și pe omul cel mai indiferent, ear pe cel mai de înimă l'pun la jale, sciind, că pe aici ajutorul și prea puțin de asteptă și scim, că și în alte trebi stăm așa de rēu, că doar mai rēu nu poate sta nici un tîntă locuit de români în Transilvania și Ungaria.

Mai multe despre rezultatele esamanelor, care aud, că se încep a 3-a și de Rosali. Sincerus.

Din jurul Iliei - mureșene, 9 Maiu. Unul dintre cei mai devotați și activi învățători ai tractului Iliei, David Deheliu fost învățătorul la scoala confesională română din comuna Vica, pe neașteptate și într-un mod neprevăzut a repausat în Domnul la 5 Maiu a. c. — Defunctul era în etatea cea mai riguroasă și nu se poate presupune, ca prin o moarte repentină să leză atât de curând într-o stare de compătimire și în doliu pe soția sa veduvă cu patru copii mici orfani. — Înmormântarea s'a săvîrșit Joi în 7 Maiu a. c. în comuna națională Gurasada, la care a luat parte mulți colegi, amici și cunoșcuți de ai repausatului, precum și un număr însemnat din popor, care pe lângă tot timpul nefavorabil — ploios — totuși nu au întreținut ai da defunctului trista stîmă și onoarea cea mai de pe urmă. Recunoșință se cuvine Preaonoratului domn protopop Avram P. Pecurariu, care cu asistență a lor 5 preoți a îndeplinit actualul funeral cu tact și rutină într'un mod demn și corespunzător poziției onorifice, ce a ocupat în viață repausatul în Domnul, a cărui memorie fie bine-cuvântată!

Ca unul însă, ce am fost present prin titul nostru și la alte asemenea ocasiuni, când funcționau mai mulți preoți deodată, nu pot retăce, că adeoseori am observat, că unii preoți de regulă în cursul sevărirei servitului divin atât în biserică, că și afară de biserică nu prea observă cuvenita evlavie și ordine față cu sfîntenia actului. Așa d. e. și ne-cuvîncios, cănd preotul ornat în vestimentele bisericesti își părăsesc locul și cu voce înaltă și esclamări chiar ridicule și comice, să ordini la cantori, clopotari și altor coajutoitori bisericesci. Prin o atare procedere se conturbă pietatea asclătătorilor și se altereză frumusețea ritualului.

Nu mai puțin ar fi de dorit, ca odoarele, vestimentele și alte utensili bisericesci să se țină căt se poate de curate, asemenea și interiorul și exteriorul bisericiei.

Încă pentru biserică din comuna Gurasada, care comună de 11 ani a fost central acestui tract, și care biserică prin forma, structura și vechimea edificiului ei, — având o însemnatate istorico-archeologică și fiind situată în apropierea stațiunii calei ferate, și fiind ca atare mai espusă la vedea ramei și cercetată din când în când de străini, — astfel din acest motiv ar fi tare de dorit, că se țină în mai mare curetenie și mai bună ordine, și hâルma de pari de gard, ce sunt înmagasinați în

